

DISK

T A R İ H İ

KURULUŞ • DİRENİŞ • VAROLUŞ

1. CİLT • 1967-1975

DiSKAR

Bu kitap Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Merkezi (DiSK-AR) tarafından yayına hazırlanmıştır.

DiSK TARİHİ

Kuruluş, Direniş, Varoluş

Cilt 1 - 1967-1975

DiSK Yayınları No: 78

İstanbul • Şubat 2020

Editör: **Aziz Çelik**

Bu yayın para ile satılamaz.

Bu kitapta yer alan imzalı ve imzasız yazılar editörün ve yazarların sorumluluğunda olup DiSK açısından kurumsal görüş niteliği ve bağlayıcılık taşımaz.

Kitapta yer alan bilgi, belge ve diğer görsel malzemeler kaynak göstermek koşulu ile kullanılabilir.

Adres: Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4 Beşiktaş/İSTANBUL

Tel: (0212) 291 00 05 - 06 • **Fax:** (0212) 240 42 09

E-posta: diskar@disk.org.tr | disk@disk.org.tr

Web: www.disk.org.tr

facebook & twitter: @diskarastirma | @diskinsesi

Tasarım: Can Kaya

Baskı: Karşı Kapı Matbaacılık | Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. TİM-2
San. Sit. No: 8/555 Kat: 2 Zeytinburnu/İSTANBUL • 0212 501 58 57

İç Baskı: Berdan Matbaası | Sadık Daşdoğan Güven Sanayi Sitesi C Blok
No: 215 Topkapı/İSTANBUL • Tel: 0212 613 12 11 • Sertifika No 45750

DİSK

T A R İ H İ

KURULUŞ • DİRENİŞ • VAROLUŞ

1. CİLT • 1967 - 1975

Editör

Aziz Çelik

Yayın Danışmanları (1. Cilt)

Can Şafak, Ergün İşeri

Araştırma ve Arşiv (DİSK-AR)

Deniz Beyazbulut, Zeynep Kandaz, Meliha Kaplan

Katkıda Bulunan Yazarlar (1. Cilt)

**Süreyya Algül, Zafer Aydın, Aziz Çelik, M. Hakan Koçak, Can Şafak
Melih Biçer, Kıvanç Eliaçık, Ece Göktürk, Tefik Güneş, Ergün İşeri
Necdet Okcan**

Tasarım

Can Kaya

TEŞEKKÜR

DİSK Tarihi kitabı kolektif bir çabanın, çalışmanın ve emeğin ürünü. Bu kitabın arkasında yazar ve araştırmacı olarak katkıda bulunanların yanında, belge ve fotoğraf sağlayanlar, metni okuyup önerilerini iletenler, fotoğraf ve belgenin yeri ve zamanı için yardım edenler, yazım kuralları konusunda imdada yetişenler, belge tarayanlar, hazırlık toplantılarına katılıp önerilerde bulunanlar ve daha birçok konuda katkı sağlayanlardan oluşan geniş bir dayanışma ağı var. Onlar olmasaydı bu kitap olmazdı. Aşağıda *DİSK Tarihi* kitabının 1. cildine katkı veren kişi ve kurumlar yer alıyor. Teşekkür size...

DİSK Yönetim Kurulu

Ahmet Asena	Deniz Fırat	Maden-İş Tarihi	Tarih Vakfı
Ahmet Makal	Ece Göktürk	Çalışma Grubu	Tevfik Güneş
Alpay Biber	Ercüment Tahiroğlu	Mehmet Atay	Tom ETTY
Attila Aşut	Erden Akbulut	Melih Biçer	Tonguç Çoban
Aydın Engin	Ergün İşeri	Meliha Kaplan	Tuba Akekmekçi
Aziz Çelik	Fahrettin E. Erdoğan	Mete Sönmez	TÜSTAV
Berdan Dere	Fahri Aral	Necdet Okcan	Umar Karatepe
Bülent Coşkungür (*)	Faruk Pekin	Nejat Firuz	USTE/IISH
Bülent Erdem	Feridun Gürgöz (*)	Olçay Büyüктаş	Üzeyir Ataman
Can Kaya	Gülsev Toksöz	Sebahattin Gerçeker	Yavuz Yüceur
Can Şafak	Kıvanç Eliaçık	Selim Mahmutoğlu	Yıldırım Koç
Ceyhun Güler	M. Dilan Kıran	Serhat Salihoglu	Zafer Aydın
Cumhuriyet gazetesi	M. Hakan Koçak	Sina Pamukçu (*)	Zeynep Kandaz
Deniz Beyazbulut		Süreyya Algül	

(*) Aramızdan ayrılanlar. Saygıyla anıyoruz.

Demir,
kömür
ve Őeker
ve kırmızı bakır
ve mensucat
ve sevda ve zulüm ve hayat
ve bilcümle sanayi kollarının
ve gökyüzü
ve sahra
ve mavi okyanus
ve kederli nehir yollarının,
srlmŖ toprağın ve Őehirlerin bahtı
bir Şafak vakti deđiŖmiŖ olur,
bir Şafak vakti karanlığın kenarından
onlar ağır ellerini toprağa basıp
dođruldukları zaman.

En bilgin aynalara
en renkli Őekilleri aksettiren onlardır.
Asırda onlar yeni, onlar yenildi.
Çok sözler edildi onlara dair
ve onlar için:
zincirlerinden baŖka kaybedecek Őeyleri yoktur,
denildi.

Nayın

İÇİNDEKİLER

<u>KISALTMALAR</u>	23
<u>SUNUS</u>	27
<u>KİTAPIMIZ HAKKINDA</u>	29
<i>Birinci Bölüm</i>	
<u>KÖKLER VE ÖNCÜLER: DİSK'E GİDEN YOL</u>	38
OSMANLI VE ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNİN MİRASI	41
DİSK'in Tarihsel Kökleri	41
Osmanlı'nın Son Döneminde İşçi Hareketleri ve Örgütlenmeler	42
İlk İşçi Hareketleri ve Grevler	43
Osmanlı'nın Son Dönemlerinde İşçi Örgütlenmeleri	44
1908'den 1946'ya Türkiye'de Sendikacılık	45
1908 Grevleri	45
İlk Sendika ve Grev Kanunu: Ta'til-i Eşgal	46
"Muşır Sendikalar"	47
2. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e İşçi Hareketleri	48
Erken Cumhuriyet ve Tek Parti Döneminde İşçi Hareketleri	49
İzmir İktisat Kongresi'nde İşçi Talepleri	49
İşçi Örgütlenmeleri	50
İşçi Hareketini Birleştirme Çabaları	50
Türkiye Umum Amele Birliği	51
Amele Teali Cemiyeti	52
Tahrir -i Sükûn (Sus Kanunu) ve İşçi Hareketleri	53
1930'larda İşçiler	53
Tahrir -i Sükûn Kanunu	53
Fiili Yasak Rejimi ve Güdümlü İşçi Cemiyetleri	55
1936 İş Kanunu	55
Türk Ceza Kanunu ve 1938 Cemiyetler Kanunu	57

1946 Sendikacılığı: Özgür Sendikacılığın Kısa Ömrü	58
Öncüler: İşçilerin Üzeyir Babası: Üzeyir Avni Kuran	60
Öncüler: Yusuf Sıdal	62
1947 Sendikacılığı: Grevsiz ve Siyasetsiz Sendikacılık	64
Grev Fobisi	65
"Kıfayetsiz ve Antidemokratik Bir Kanun"	65
Grevi Telin ve Red Eden İşçi ve Sendika	66
1947 Sendikaları: Parçalı, Yerel ve Zayıf	66
Öncüler	68
İstanbul İşçi Sendikaları Birliği: İşçilerin Senatosu	69
Türk-İş'in Kuruluşu	70
Şaban Yıldız: Her Şeyi Sınıf Güdümüzle Yaptık	71
Öncüler: Şaban Yıldız	72
Türkiye Tipi (Milli Tip) Sendikacılığın Doğuşu	73
Kamu Kesimi Sendikacılığı	74
1950'LERDE EMEK HAREKETİ	75
Miting Girişimleri	76
Grev Hakkı Mücadelesi	77
İşçi Hareketinin Entelektüel Gelişimi	77
Sonuç	78
1960'LAR: TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI	79
Geçmişin Mirası	79
27 Mayıs'ın Gölgesi	80
Antikomünizmin ve Milliyetçiliğin Kısılcacında Sendikacılık	82
İthal İkameci Sanayileşme ve Sendikacılık	83
İşçi Sınıfının Nicel Varlığı-Sanayi İşçisinin Yükselişi	84
Sendikal Hakların Kurumsallaşması	85
274 ve 275 Sayılı Sendikal Yasalar	87
Bütün İşçiler İçin Özgür Sendikalaşma Hakkı	87
Toplu Pazarlık Rejimine Geçiş	88
Sendikal Hakların Üvey Evladı: Kamu Görevlileri	89
Türk-İş ve Partiler Üstü Politika	91
Türkiye İşçi Partisi: "Umuttan Yalnızığa" İşçilerin Partileşmesi	93
Yükselen ve Merkezileşen Sendikacılık	94
Türk-İş Üzerinde Artan ABD Nüfuzu	97
Uluslararası Sendikal Hareketin DİSK'e Olumlu Etkisi	98
Sendikalaşma Oranları	99
DİSK'in Kuruluşu Öncesi Yükselen Sınıf Mücadelesi	100
Artan Grev Eğilimi	101

Saraçhane Mitingi: İşçi Sınıfının Ayağa Kalktığı Gün	102
Direnişler ve İşgaller	104
"Kanunsuz" Bir Grev: Kavel 1963	105

İkinci Bölüm

KURULUŞ (1966-1967)	108
----------------------------	-----

KURULUŞUN ARIFESİ	111
--------------------------	-----

Türk-İş'te Yarılma	112
<i>Türk Hür-İş Konfederasyonu ve Dayanışma Konseyi</i>	113
Kozlu Direnişi (1965)	114
1965 Genel Seçimleri ve Türk-İş'in 1966 Genel Kurulu	115
Maden-İş'in Yeni Konfederasyon Kararı	116
<i>Maden-İş Genel Yönetim Kurulu'nun 26 Ocak 1966 Kararı ve Büyük And</i>	117
Paşabahçe Grevinin Sınırlı Etkisi	118
<i>Petrol-İş ve Kristal-İş DİSK'e neden katılmadı?</i>	120
Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (SADA)	120
<i>Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (SADA)</i>	122

KURULUŞUN ÖYKÜSÜ	125
-------------------------	-----

Kuruluş Hazırlıkları	125
Aralık 1966: Ön Hazırlıklar	125
Karar Günü: 14 Ocak 1967	128
<i>14 Ocak 1967 Ortak Bildirisi</i>	131
İlginç Bir Karar: SADA+Kimya-İş	132
Kuruluş Genel Kuruluna Doğru	133
<i>Kurucu Beşli Nasıl Saptandı?</i>	134
Kuruluş Genel Kurulları: 12 Şubat 1967	134
Türk-İş'in İhraç Kararı ve Türkler'in Tarihi Cevabı	137
<i>Arolat Anlatıyor: Uçurulamayan Güvercinler</i>	138
"DİSK TİP Malatya Kongresi Kararıyla Kuruldu" Efsanesi	139
<i>DİSK Kuruluş Genel Kurulları</i>	140
<i>Hükümet Komiseri Raporu</i>	140
<i>Kemal Türkler'in Tarihi Telgrafı</i>	142
<i>Kurucu Başkanlar Anlatıyor</i>	146

KURUCU SENDİKALAR	149
--------------------------	-----

Türkiye Maden-İş	149
Lastik-İş	150
Basın-İş	151
Türkiye Gıda-İş	151
Türk Maden-İş	152

KURUCULARIN ÖYKÜSÜ	153
Kemal Türkler: Adı Sınıf Mücadelesi ile Anılan Sendikacı	153
Bitmeyen Kavganın Sendikacısı: Rıza Kuas	159
Entelektüel Sendikacı: İbrahim Güzelce	164
<i>İbrahim Güzelce: Bir Mayıs</i>	165
Kemal Nebioğlu	167
<i>Güzelce İçin Ne Dediler?</i>	167
Mehmet Alpdündar	169
Kemal Sülker Okur: Vakaniüvis Genel Sekreter	172
KURUCU OL(A)MAYAN SENDİKALAR	177
Bank-İş	178
<i>Erol Toy Anlatıyor</i>	178
Kimya-İş	178
Türkiye-İş	179
<i>Sendikaların Uzun ve Kısa Adlarının Kullanımı</i>	179
Tekstil	180
Yapı İşçileri Sendikası (YİS) (İstanbul)	181
Gemi Adamları Sendikası	182
Basın-İş (Ankara)	183
Pancar-İş	184
Yapı-İş (Ankara)	184
Petkim-İş ve Taşıt-İş	184
<i>Fukara Tahir'in Ölümü</i>	185
DİSK'İN KURULUŞ NEDENLERİ VE İLKELERİ	187
DİSK'in Kuruluş Nedenleri	187
Türk-İş'ten Ayrılma Gerekçeleri	188
Örgütsel ve Tüzüksel Gerekçeler	188
<i>Mannesman Grevi ve Karabük Olayları</i>	189
Partilerüstü Politika ve Sendika-Siyaset İlişkileri Hakkında Gerekçeler	190
ABD Yardımı Konusundaki Gerekçeler	190
Kişisel Gerekçeler	190
Temel Ayrılık Gerekçesi Neydi?	191
<i>"Türk-İş Sağa Kaymıştır"</i>	191
<i>"Türk-İş, Milli Bir Kuruluş Olmaktan Çıkmıştır"</i>	193
Kuruluş İlkeleri	194
<i>"Gerçek Bir İşçi Konfederasyonu"</i>	194
<i>AİD Yardımları ve DİSK'in Eleştirileri</i>	195
Kuruluş Bildirisi: İşçi Sınıfının Devrimci Gücü	197
<i>DİSK'in Yardım Alma Görüşü</i>	198

1961 Anayasası'na Bağlılık	198
Emperyalizm ve Kapitalizm Karşıtlığı	199
Devrimci Örgütlenme Anlayışı: 16 İşkolu ve Merkezizetçilik	199
ÖRGÜT OLARAK DİSK	201
DİSK'in İlk Amblemi ve Logosu	201
DİSK'in Amaç ve İlkeleri	202
Örgütlenme Anlayışı	203
<i>DİSK'in İlk Mekânları</i>	203
DİSK Üyeliği	204
DİSK Örgütü	205
Genel Kurul: DİSK'in En Yüksek Organı	205
Temsilciler Kurulu: Danışma Organı	206
İşkolu Temsiline Dayalı Yönetim Kurulu	206
İki Parçalı Yürütme Kurulu	206
Veto Yetkisine Sahip Genel Başkan	207
Genel Başkan Vekilliği	208
Genel Sekreter: "DİSK'in Kalbi"	208
Genel Başkan ve Genel Sekreter Yardımcıları	209
Bölge Temsilcileri	209
İhtilafları Uzlaştırma ve Çözüm Komisyonu	209
<i>Sina Pamukçu: "Demirbaş" Genel Sekreter Yardımcısı</i>	210
Denetim ve Onur Kurulları	211
Akçalı Konular	212
Birleşik Grev Fonu	212
KURULUŞUN YANKILARI	213
"Derin" Devletin Tutumu	213
Türk-İş Yönetiminin Telaş ve Kehaneti	215
<i>Genelkurmay Başkanlığı'nın DİSK Yazısı</i>	215
<i>DİSK Hakkında Asılsız İftiralar</i>	217
<i>DİSK Fobisi</i>	218
Türk-İş'ten DİSK'e Karşı Fiili Saldırı	219
<i>Türk-İş'in DİSK İle Mücadele Kararı</i>	221
<i>Türk-İş Yönetiminden Örgüte Gizli Yazı (1)</i>	222
<i>Türk-İş Yönetiminden Örgüte Gizli Yazı (2)</i>	224
Türk-İş Yönetiminin ABD Sendikaları ile DİSK'i Çökertme Yazışmaları	228
ABD Sendikalarının Tutumu	229
<i>DİSK'in "D"sinin İngilizcesi</i>	231
İşverenler Nasıl Karşıladi?	232

KURULUŞ ÜSTÜNE DEĞERLENDİRMELER	235
Basında DİSK'in Kuruluşu	235
Bilim Dünyası DİSK'in Tuttuğu Yolu Haklı Buluyor	237
DİSK Aleyhinde Yazılanlara Yanıt	247
Üçüncü Bölüm	
<u>VAROLUŞ VE DİRENİŞ (1967-1970)</u>	250
KURULUŞUN ARDINDAN	253
Zonguldak'ta Kurşunlanan İşçiler Anıldı	255
ÖRGÜTSEL DURUM	257
Merkeziyetçi Örgüt Yapısı	257
DİSK Anatüzüğü'nde Yer Alan 16 İşkolu	259
GENEL KURULLAR	261
1. Genel Kurul (15 Haziran 1967):	261
Mütevazı Ama Kararlı	261
1. Genel Kurul Kararları	262
1. Genel Kurul'da Seçimler	262
1. Genel Kurul Kararları	264
Güzelce'nin Vedası	267
2. Genel Kurul (24-25 Şubat 1968): İmkânsızlıklar ve Mütevazı Çalışmalar	268
2. Genel Kurul'da Yapılan Anatüzük Değişiklikleri	269
2. Genel Kurul'da Dikkat Çekici Kararlar	269
2. Genel Kurul'da Yapılan Tüzük Değişiklikleri	270
Genel Sekreter'in Nasıl Seçileceği Tartışması ve Nusret Önsüer'in İhraç Talebi	272
2. Genel Kurul Kararları	273
2. Genel Kurul'da Seçimler	274
3. Genel Kurul (13-15 Şubat 1970): Varlığını Kabul Ettiren DİSK	275
Kemal Türkler'in Kısa Süren İstifası	276
3. Genel Kurul'un Önemli Kararları	278
3. Genel Kurul'da Seçimler	278
3. Genel Kurul'un Önemli Kararları	279
ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI	281
"DİSK Kurulmadan Önce Sendikalarımızın Durumu ve Bugünkü Başarıları"	282
Örgütlenmede Zorluklar ve Başarılar	282
Türkiye Maden-İş: Yok Olmadan Büyümeye	283
Türkiye Gıda-İş: Örgütlenme Özgürlüğüne Kavuştu	283
Lastik-İş: Yıkılmak İçin Sarı Sendikalar Kurdular	284
Basın-İş: Örgütlenmede Yüz Ağartıcı Gelişmeler	284
Kimya-İş: İlaç Tröstleriyle Başarılı Mücadeleler	284

Üye Sendikalar	285
"Yargı ve İdare Sarı Sendikaları Koruyor"	286
Özgür-İş	291
DİSK'in Üye Sayısı	292
Mali Durum	297
DİSK'İN SENDİKAL POLİTİKALARI	299
Asgari Ücrette Bilimsel Esaslar	299
DİSK'in İlk Asgari Ücret Raporu	299
12 Ay ve 37 Toplantıda Saptanan Asgari Ücret	300
"Asgari Ücret Sosyal Bir Ücrettir"	302
İşsizlik ve İşçi Göçü	302
931 Sayılı İş Kanunu	303
Asgari Ücreti Azami Ücret Olarak Görüyorlar	303
"İşsizlik Montaj Sanayi ve İnşaatla Çözülmez"	304
TİP'in İş Kanunu İptali İçin AYM Başvurusu	305
Sosyal Güvenlikte Özerk Yapı Talebi	306
Sigorta Hastaneleri İşçilerden Alınıyor	307
Referandum	308
Toplu Pazarlık	309
DİSK VE SİYASET	311
Sosyalizmi Savunan DİSK	311
"Sosyalist Türkiye, İşçi Sınıfının Öncülüğünde Kurulacaktır"	312
DİSK'in Demokratik Hak ve Özgürlükler Savunusu ve "Nizam Kanunu"	312
"Faşizme 'Geç' Demeyeceğiz"	313
"Çalışma Hayatına da Memlekete de Faşizmi Getiremeyecekler"	314
DİSK ve TİP İlişkileri	315
DİSK'in TİP ile İlişkisinde Özerk Tutumu	317
1969 Seçimleri ve DİSK	321
Türkler'e Göre Sendika-Parti İlişkisi	321
TİP'e Verilen Desteğin Gerekçesi	322
TİP'in Parlamentodaki Gücünün Zayıflaması	323
DİSK'in TİP'e Destek Bildirisi	324
Hayal Kırıklığı ve Ümit	325
1969 Seçimlerinin Ardından	327
Soldaki Bölünmeler Karşısında DİSK	327
Güçbirliği ve Demokratik Direnme Kararları	327
Ehliiman Tuncer'in Cumhuriyet Senatörü Adayı Gösterilmesi	328
DİSK'in Ortak Cephe Önerisi	329
TİP İçindeki Tartışmalarda DİSK'in Tutumu	329

<i>Devrimci Güçbirliği Girişimi</i>	330
İrtica Karşısında Bilimi ve Aydınlığı Savunan DİSK	331
<i>Parçalanmış ve Bölünen Sol İçinde DİSK'in Yeri</i>	332
<i>DİSK: İrticaa Karşı Her Zamandan Çok Uyanık Olunmalı</i>	336
İmran Öktem'in Cenazesine Saldırı ve DİSK'in Tepkisi.....	336
Kayseri Provokasyonu ve DİSK'in Tepkisi.....	337
<i>"Kardeşi Kardeşe Öldürtme Provası Yapılıyor"</i>	338
Enternasyonalist DİSK	338
Vietnam Savaşı ve DİSK.....	338
DİSK Çekoslovakya'nın İşgaline Karşı Çıktı.....	339
DİSK'in TRT ile Tarafsızlık Mücadelesi	339
<i>Russell Mahkemesi'ne Destek</i>	340
<i>Vietnam Sorunu ve Sendikalar</i>	341
<i>Kıbrıs Sorunu ve DİSK</i>	341
DİRENEN İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU	343
Yürüyüş ve Mitingler	344
İş Kanunu'nu Protesto Mitingi, 24 Haziran 1967.....	344
Uyanış Mitingi (Birinci).....	345
Uyanış Mitingi (İkinci).....	346
6. Filo'yu Protesto Eylemleri ve Kanlı Pazar (1969).....	348
<i>Türkler: 16 Şubat İrticacı Hortlaması, İktidarın Yüz Karasıdır</i>	348
<i>"6. Filo Defol, Git!"</i>	349
<i>Tuncer: "Cihatçıların" Cinayetlerinin Tek Sorumlusu İktidardır</i>	350
1 Mayıs ve DİSK	351
<i>Kanlı Pazar Tanıklığı</i>	351
<i>DİSK'in 1 Mayıs 1969 Mesajı</i>	352
Büyük Öğretmen Yürüyüşü ve Boykotu.....	353
<i>DİSK'in 1 Mayıs 1970 Bildirisi</i>	354
Grevler	356
Direnişler ve İşgaller	357
Derby İşgali (1968).....	357
İşçinin Onuru ve Sendikası İçin: Singer İşgali (1969).....	360
<i>Sen Üstünü Aratma, Gerisini Sendikana Bırak!</i>	361
DİSK'in 1969-1970 Direniş ve İşgalleri	365
Türk Demir Döküm Önünde Mahşeri Bir Kalabalık Vardı.....	365
Horoz Çivi Direnişi.....	367
Rabak Direnişi.....	368
Gamak: "Mezarlardan çıktılar bayram benim neyime...".....	368
<i>"Çekip Şerif'i vurdular bayram benim neyime"</i>	369

MESS Takipte!	372
Sarı Sendikalardan Kopan Kopana	372
Sungurlar'da İşgal Var!	373
DİSK'in "Direnme Hakkı" Vurgusu	375
15-16 HAZİRAN 1970: BÜYÜK İŞÇİ DİRENİŞİ	377
DİSK'i Yok Etme Yasası ve İşçi Sınıfının Direnişi	378
Türk-İş ve AP'nin Sendikal Yasaları Değiştirme Girişimi	379
DİSK: 274 ve 275'in Aksayan Yönleri Değiştirilmeliydi	381
Tasarıya Tepkiler	382
Tasarının Meclis Müzakereleri	384
DİSK'in Yasayı Engelleme Çabaları	387
Kemal Türkler'in Tarihi Konuşması	389
Türkler: "Direnişe Geçmemiz Gerekıyor"	390
Memet Ertürk Anlatıyor	392
15 Haziran 1970: Birinci Uzun Gün	392
16 Haziran 1970: İkinci Uzun Gün	394
Otosan Temsilcisi Mehmet Karaca Anlatıyor	398
Gözaltılar, Tutuklamalar, Davalar	398
İşten Çıkarılanlar ve Tutuklamalar	400
1317 Sayılı Kanun'un Akıbeti	400
Selim Mahmutoğlu: 15-16 Haziran'da Başarının Sırrı Neydi?	402
Türk-İş'in Tutumu	403
Halil Tunç'un Anayasa Mahkemesi Önündeki Tahriyatı	404
15-16 Haziran'in Etkileri	405
DİSK'in ILO Başvurusu	405

Dördüncü Bölüm

<u>12 MART VE SONRASINDA DİSK (1971-1975)</u>	408
15-16 HAZİRAN İLE 12 MART ARASINDA DİSK	411
15-16 Haziran'dan Hemen Sonra DİSK	412
Dayanışma Kampanyası	415
DİSK'in El Konan Karar Defteri	416
DİSK Gazetesinin Ankara'da Yayınlanması	418
Uğur Cankoçak'a Hapis Cezası	419
15-16 Haziran'ın Ardından DİSK-Türk-İş İlişkileri	420
Siyasal Gelişmelere İlişkin Çalışmalar	420
DİSK'e Saldırı Demirsoy'un Talimatı ile Yapıldı	421
15-16 Haziran'ın Hemen Ardından MİSK Kuruldu	422
15-16 Haziran ile 12 Mart Arası Direnişler	423

Gıslaved İşgali: İşçi Kanı Döküldü	423
<i>DİSK: Şiddetin Şiddeti Davet Ettiği Bilinen Bir Sosyal Gerçektir</i>	425
<i>Gıslaved'de İkinci Ölüm</i>	426
<i>Savcılık: Polis Öldürdü Ama Suç Unsuru Yok</i>	428
Çukurova Direnişleri (1970)	429
<i>DİSK'e Akan İşçiye Karşı Şiddet</i>	430
<i>Mehmet Atay: Tekstil Patronlarının DİSK Korkusu</i>	432
1970 Adana Olayları	433
<i>"Necmettin'i Vurdular"</i>	435
<i>Emperyalizmin ve Kapitalizmin Uşakları Necmettin'i Vurdular</i>	436
12 MART DÖNEMİNDE DİSK	439
12 Mart Baskı Rejimi	439
<i>12 Mart Muhtırası</i>	440
Baskılar, Tutuklamalar ve İdamlar	441
12 Mart Anayasa Değişiklikleri	442
12 Mart ve Sendikal Haklar	443
DİSK'in 12 Mart Dönemindeki Tutumu	445
<i>DİSK Yürütme Kurulunun 12 Mart Muhtırasına İlişkin Kararı</i>	447
<i>DİSK'in İngiliz Teknisyenlerin Kaçırılması Hakkında Bildirisi</i>	450
DİSK'in Sessiz Sendikacılık Yılları (1971-1974)	450
DİSK'in Görüş ve Açıklamalarında Değişim	450
DİSK SONRASI TÜRK-İŞ'TE SOSYAL DEMOKRAT MUHALEFET	453
Dörtler Raporu	453
<i>"Dörtlü Rapor DİSK Kurucularını Doğruladı"</i>	454
On İnkiler Raporu	455
<i>Dörtler Raporu'nun Önsözü</i>	456
Sosyal Demokrat Sendikacılar Konseyi	457
Türk-İş 9. Genel Kurulu ve Sosyal Demokratların Tasfiyesi	457
<i>DİSK'in TÜRK-İŞ'le Birleşmesi Asla Söz Konusu Değildir</i>	458
ÖRGÜTSEL GELİŞMELER	461
4. Genel Kurul (1973)	463
<i>Özcan Kesgeç</i>	463
<i>Kemal Türkler'in TİSK 9. Genel Kurulu'nda Yaptığı Konuşma (27 Nisan 1972)</i>	464
Genel Kurul Tartışmaları	464
4. Genel Kurul Kararları	464
Anatüzük Değişiklikleri: Yönetimin Yetkileri Arttı	465
<i>4. Genel Kurul Kararları</i>	466
4. Genel Kurul'da Zorlu Seçimler	470

Örgütlenme ve Üye Sendikalar	471
Hilmi Güner	472
Dinçer Doğu	472
Turgut Gökdere	473
Kenan Akman	473
DİSK'e Artan İlgi ve Nedenleri	474
Bağımsız Sendikalar: Türkiye Bağımsız İşçi Sendikaları Direniş Komitesi'nden DİSK'e	476
Gönen Toplantısı ve Protokolü: Bağımsız Sendikalar DİSK'e Yöneliyor	477
Üye Sendikalar	478
1970-1971 Yılları	479
1973'te Üye Olan Sendikalar	481
1974'te Üye Olan Sendikalar	482
1975 (5. Genel Kurul Öncesi) Üyelikleri	484
DİSK'e Üye Olma Girişimleri	487
DİSK'in Üye Sayısı	488
DİSK'in Mali Durumu	489
DİSK'İN SENDİKAL POLİTİKALARI	495
İşçinin Sendikasını Serbestçe Seçmesi: Referandum	495
Referandum Nedir?	496
70'lerin Başlarında İlk Referandum Uygulamaları	496
Referanduma Yargı Engeli	497
İrade Beyanı ve Durum Tespiti	497
Türk-İş'in Tezi	499
Yargı Tarafından 1970'lerde Geliştirilen Bir Referandum Modeli	499
DİSK'in Bir Referandum Kararı	501
DİSK'in Referandum Görüşü	502
DİSK'in Referandum Tezi	503
Sonuç	504
DİSK İlkeleri Yaygınlık Kazanıyor	505
Toplu İş Sözleşmeleri, Ücret ve Asgari Ücret	506
Halk Sektörü ve Hayat Holding	507
Oynak Merdiven Sistemi	508
Kemal Türker'in Halk Sektörü Konusunda Görüşleri	510
Konut Sorunu: "Devlet ve SSK Ucuz Maliyetli Konutlar Yapmalı"	511
DİSK VE SİYASET	513
DİSK ve Sosyalizm	513
TİP'in Kapatılması ve DİSK'lilerin Partisiz Kalması	514
12 Mart ve DİSK-TİP İlişkisinin Sonu	515
Ecevit'in Genel Başkanlığı ve 1973 Seçimleri	516

Seçimlerde DİSK'in Tutumu	516
1973 Seçimleri	516
<i>Soldaki Parçalanmalar ve DİSK'in Dikkatli Tutumu</i>	517
<i>DİSK'in Demokrasi Anlayışı</i>	518
<i>DİSK'in 1973 Seçimlerinde CHP'ye Destek Bildirisi</i>	522
12 Mart'tan Çıkarken Sosyalist Sol, CHP ve DİSK	524
<i>Kurulan ve Kurulacak Partilerle DİSK'in Hiçbir İlişkisi Yok</i>	525
<i>CHP'de Değişim ve DİSK'in CHP'yi Desteklemesinin Nedenleri</i>	526
DİSK'in Genel Af Çalışmaları	528
<i>Müşür Kaya Canpolat: Bir Alaplı Anısı</i>	529
Kıbrıs Sorunu ve DİSK	531
<i>DİSK'in Kıbrıs Barış Harekâtı Üzerine Kararı (1974)</i>	532
Faşist Yunanistan Cuntasına Sert Tepki	534
<i>"DİSK, Silâhlı Kuvvetlerimizin Barış Harekâtını Destekliyor"</i>	535
<i>Türkler'in IG Metall Kongresinde Kıbrıs'la İlgili Konuşması</i>	537
<i>Uluslararası Sendikalara Gönderilen Kıbrıs Muhtırası</i>	538
DİSK Ortak Pazar'a Karşı	539
<i>Anıl Çeçen'in Çelişkilerle Dolu Yapıtı: "Türkiye'de Sendikacılık"</i>	540
12 MART DÖNEMİNDE DİSK'İN GREV VE EYLEMLERİ	543
12 Mart Öncesi Miting Girişimi	543
12 Mart Döneminde Grevler	544
DİSK'in 12 Mart Grevleri	544
1971 Cam Grevi: Hürcam-İş ve Kristal-İş Eylem Birliği	547
Ereğli-Erdemir Grevi 1973-1974	549
1973 Müzakereleri	550
Grev: 1 Eylül	550
Çözüm Arayışı	552
Grev Erteleniyor: 15 Kasım	552
Grevin Başarısı	553
Direniş ve Eylemler	554
Ülker Direnişi (1974)	554
<i>Ülker Fabrikası Olayları</i>	557
<i>Ülker İşçileri Anlatıyor</i>	558
12 Mart Döneminde 1 Mayıs Girişimi	559
<i>DİSK'in Sert Polemikleri</i>	559
<u>DİSKOGRAFI</u>	561
UNUTULMASINLAR DİYE (1967-1975)	562
DİSK Genel Merkez Binaları	563

DİSK BİYOGRAFİ (1967-1975)	563
DİSK Genel Kurullarının Tarih ve Yerleri (1967-1975)	563
DİSK Yöneticileri (1967-1975)	564
Kurucu Yönetim	564
1. Genel Kurul'da Zorunlu Organlara Seçilenler	564
1. Genel Kurul Sonrası Yürütme Kurulu	564
2. Genel Kurul'da Zorunlu Organlara Seçilenler	565
3. Genel Kurul'da Zorunlu Organlara Seçilenler	565
4. Genel Kurul'da Zorunlu Organlara Seçilenler	566
1967-1975 Yılları Arasında Görev Yapan DİSK Genel Başkan Vekilleri	566
DİSK'te Çalışanlar ve Emek Verenler (1967-1975)	567
DİSK MONOGRAFİ (1967-1975)	569
DİSK Üyesi Sendikalar (1967-1975)	569
BASIN-YAYIN ÇALIŞMALARI (1967-1975)	571
DİSK'in Kuruluşu Ardından Basında DİSK	571
DİSK'in Basınla İlişkileri Üstüne	572
DİSK'te Basın-Yayın	572
DİSK'in Süreli Yayınları	573
DİSK Ajansı	573
DİSK Gazeteleri (1967-1970)	574
DİSK Dergisi (1973-1975 Dönemi)	575
DİSK Bibliyografyası	579
EĞİTİM ÇALIŞMALARI (1967-1975)	581
DİSK'in Kuruluşunda "Eğitimde Devrim" Vurgusu	581
1967-1973 Dönemi	582
1973-1975 Dönemi Eğitim Çalışmaları	584
ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARI	585
DİSK Araştırma Uzmanı Mete Tunçay'ın Araştırma Çalışmaları Önerileri	586
BEYNELMİLELDEN ENTERNASYONALE DİSK (1967-1975)	589
DİSK'ten Önce	589
DİSK Kuruluş Bildirisinde Uluslararası İlişkiler	590
1. Genel Kurul'da Uluslararası İlişkiler	590
İlk Uluslararası Rapor	591
DİSK'in Enternasyonalizmi	591
"Türkiye İlerici İşçi Sendikaları Konfederasyonu"	592
1967 Yılındaki Uluslararası Etkinlikler	592
2. Genel Kurul'da Uluslararası İlişkiler	593
3. Genel Kurul'da Uluslararası İlişkiler	593

15-16 Haziran Direnişi ve Uluslararası Dayanışma	594
Ortak Pazar ve DİSK	594
1967-1973 Döneminin Özellikleri	595
4. Genel Kurul ve Uluslararası İlişkiler	595
1973-1975 Döneminin Özellikleri	597
DİSK Yayınlarında Uluslararası Sayfalar	597
HUKUK ÇALIŞMALARI (1967-1975)	599
KÜLTÜR VE SANAT ÇALIŞMALARI (1967-1975)	602
TÜSTAV DİSK ARŞİVİ	603
<u>DİSK GÜNCESİ</u>	605
EKLER	639
EK 1: Türk-İş Üyeliğinden Ayrılma Hakkında Rapor	639
EK 2: DİSK (Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Kuruluşu Hakkında Rapor	642
EK 3: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Kuruluş Bildirisi	643
EK 4: DİSK'in Kuruluş Genel Kurulu'nda Kabul Edilen İlk Anafütüzüğü	646
EK 5: Türk-İş Çıkmazı	655
EK 6: Anayasa Mahkemesi'nin 1317 Sayılı Yasa İle İlgili İptal Kararı	664
KAYNAKÇA	681
DİZİN	695

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AET	Avrupa Ekonomik Topluluđu
AFL	Amerikan Emek Federasyonu
AFL-CIO	Amerikan Emek Federasyonu-Sanayi Örgütleri Kongresi
AID	Uluslararası Kalkınma Ajansı (ABD)
AP	Adalet Partisi
ASİS	Ağaç Eşya İşçileri Sendikası
AS-İş	Kocaeli Askeri İşyerleri İşkolu İşçileri Sendikası
ASK	Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC)
AST	Ankara Sanat Tiyatrosu
ATC	Amele Teali Cemiyeti
AUE	Birleşik Mekanik İşçileri Sendikası (Britanya)
Av.	Avukat
AYM	Anayasa Mahkemesi
Bİİ	Beynelmilel İşçiler ittihadı
C.M.U.K	Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu
CGIL	İtalya Genel Emek Konfederasyonu
CGP	Cumhuriyetçi Güven Partisi
CGT	Genel Emek Konfederasyonu (Fransa)
CHF	Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	Merkezî İstihbarat Ajansı (ABD)
CIO	Sanayi Örgütleri Kongresi (ABD)
CKMP	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CUT	Şili İşçi Sendikaları Merkezi
Dev-Güç	Türkiye Devrimci Güç Birliği
Dev-İş	Devrimci İşçi Sendikaları Federasyonu (Kıbrıs)
DGB	Alman Sendikalar Birliği

DİP	Demokrat İşçi Partisi
DP	Demokrat Parti
Dr.	Doktor
DSF	Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU)
DSİ	Devlet Su İşleri
DSİ-İş	Türkiye Devlet Su İşleri İşçileri Sendikası
DYF-İş	Türkiye Demiryolu İşçileri Sendikası
E.	Esas
Elit-İş	Türkiye Elektrik, İstihsal, Tevzi ve Tesis İşçileri Sendikası (Tek-İş)
EMGİS	Ege Bölgesi Müzik Sahne ve Güzel Sanatlar İşçileri Sendikası
EMSİS	Ege Bölgesi Mensucat İşçileri Sendikası
EN-İş	Türkiye Elektrik Havagazı Su ve Enerji İşçileri Sendikası
EOKA	Kıbrıslı Mücadelecilerin Mili Örgütü
ETUC	Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK)
FİDEF	Federal Almanya İşçi Dernekleri Federasyonu
FKF	Fikir Kulüpleri Federasyonu
Ges-İş	Türkiye Devlet Su İşleri Enerji Su ve Gaz İşçileri Sendikası
Hür-İş	Türkiye Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ICF	Uluslararası Kimya İşçileri Federasyonu
ICFTU	Uluslararası Özgür/Hür Sendikalar Konfederasyonu
IG Metall	Alman Metal Sanayii İşçileri Sendikası
IGF	Uluslararası Matbaa İşçileri Federasyonu
IISH	Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (USTE)
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu
IUF	Uluslararası Gıda, Tarım ve Turizm İşçileri Federasyonu
İHİSB	İstanbul Hür İşçi Sendikaları Birliği
İİSB	İstanbul İşçi Sendikaları Birliği
İlk-Sen	Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası
İMİSB	İstanbul Mili İşçi Sendikaları Birliği
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
İTÜTOTB	İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okulu Talebe Birliği
İUAB	İstanbul Umum Amele Birliği
İÜTB	İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği
İYTOTB	İstanbul Yüksek Teknik Okulu Talebe Birliği
K.	Karar
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
KTC	Kıbrıs Türktür Cemiyeti
MBK	Millî Birlik Komitesi
MC	Milliyetçi Cephe
Md.	Madde

MDD	Millî Demokratik Devrim
MESS	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası
MİSK	Türkiye Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu
MİTES	Maden-İş Eğitim Tesisleri
MSP	Millî Selamet Partisi
MTTB	Millî Türk Talebe Birliği
MYK	Merkez Yönetim Kurulu
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OLEYİS	Türkiye Otel Lokanta Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası
OSF	Osmanlı Sosyalist Fırkası
s.	Sayfa
S.D.	Sosyal Demokrat
SADA	Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması
SCF	Serbest Cumhuriyet Fırkası
SDP	Sosyalist Devrim Partisi
SGÖ	Sosyalist Gençlik Örgütü
SÖK	Sendika Özgürlüğü Komitesi (ILO)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TADSiS	Türkiye Ayakkabı ve Deri Sanayii İşçileri Sendikası
TAHLİS	Türkiye Liman, Kara, Tahmil ve Tahliye İşçileri Sendikası
TAM-İş	Türkiye Ağaç ve Mantar Mamulleri İşçi Sendikası
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBP	Türkiye Birlik Partisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TÇP	Türkiye Çalışanlar Partisi girişimi
TEK	Ta'til-i Eşgal Kanunu
Tek-İş	Türkiye Elektrik, İstihsal, Tevzi ve Tesis İşçileri Sendikası (Elit-İş)
TEKSEN	Teknik Personel Sendikası
TEKSİF	Türkiye Tekstil, Örme ve Giyim Sanayii İşçileri Federasyonu
Tes-İş	Türkiye Enerji Su ve Gaz İşçileri Federasyonu
TGS	Türkiye Gazeteciler Sendikası
TİÇSF	Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkası
TİD	Türkiye İşçiler Derneği
TİP	Türkiye İşçi Partisi
TİS	Türkiye Toprak-Su Tarım İşçileri Sendikası
TİSK	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TKP	Türkiye Komünist Partisi
TMTF	Türkiye Millî Talebe Federasyonu

TOGİS	Türkiye Otel ve Gıda İşçileri Sendikası
TOLEYİS	Türkiye Otel Lokanta Dinlenme Yerleri İşçileri Sendikası
TOMSİS	Türkiye Çimento, Toprak, Mermer-mozaik, Seramik İşçileri Sendikası
TOPİSEN	Türkiye Toprak Mahsulleri İşçileri Sendikası
TOREYİS	Türkiye Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri Sendikası
TÖB-DER	Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
TÖDMF	Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu
TÖS	Türkiye Öğretmenler Sendikası
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSEKP	Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi
TSF	Türkiye Sosyalist Fırkası
TSİP	Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
TSP	Türkiye Sosyalist Partisi
TUAB	Türkiye Umum Amele Birliği
TU-İS	Türkiye Ulaştırma İşçileri Sendikası
Tüm-İş	Tarsus Çukurova Bölgesi Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası
TÜMKA-İş	Marmara Bölgesi Tüm Kâğıt ve Selüloz Sanayii İşçileri Sendikası
Tür-İş	Türkiye Tarım Üretim Çiftlikleri Sendikası
Türk-İş	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
TÜSTAV	Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı
UAW	Otomobil İşçileri Sendikası (ABD)
UDC	Ulusal Demokratik Cephe
UMİF	Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (IMF)
USTE	Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü
WCL	Dünya Emek Konfederasyonu
WFTU	Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF)
YHK	Yüksek Hakem Kurulu
YİS	Yapı İşçileri Sendikası
YTP	Yeni Türkiye Partisi
ZMİS	Zonguldak Maden İşçileri Sendikası

SUNUŞ

Yarım yüzyılımı geride bırakan Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, DİSK kökleri Türkiye işçi sınıfının 150 yıllık mücadelesine dayalı bir emek örgütüdür. Gerek örgütsel tarihimiz gerekse Türkiye işçi sınıfının mücadele deneyimi ve birikimi DİSK'in bugününe ışık tutuyor. DİSK'in tarihi yüz binlerce işçinin, binlerce sendikal kadronun, gözünü budaktan sakınmayanların öyküsüdür. Bu tarih cesaret ve aklın gücüyleilmekilmek örüldü.

Türkiye işçi sınıfının 1960'lardan 2020'lere uzanan mücadelesinin her adımında DİSK var. DİSK sarı ve güdümlü sendikacılığa karşı işçi sınıfının umudu olarak gerçek sendikacılığın, mücadelecı sendikacılığın, sınıf sendikacılığının bayrağını yükseltti. İşçi sınıfının umudu oldu. Farklı bir sendikacılığın adresi oldu.

DİSK, 50 yılı aşkın mücadelesinde nice badirenin üstesinden geldi. DİSK'e ömür biçenler, DİSK'i yok etmek isteyenler, DİSK'i kapatmak isteyenler oldu. Hakları için direnen DİSK'li işçiler kurşunlandı. DİSK'in kurucu Genel Başkanı Kemal Türkler pusu kurularak öldürüldü. DİSK'in 2. Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve DİSK yöneticileri yıllarca hapiste tutuldu, işkence gördü ve idamla yargılandı. DİSK'in çalışması 11 yıl boyunca hukuksuz bir biçimde, zorla engellendi. Darbeciler DİSK'in üyelerine ve mal varlığına el koymak istedi. DİSK, onca badireyi atlattı ve yoluna devam etti, ediyor. Türkiye işçi sınıfının 1960'lardan 2020'lere yolculuğu DİSK olmadan yazılamaz, DİSK olmadan anlaşılabilir. DİSK mücadelenin adıdır, DİSK farklı olmanın adıdır, DİSK başka türlü bir sendikacılığın adıdır.

DİSK Yönetim Kurulu olarak DİSK'in 50 yılı aşkın mücadele deneyiminin yeni kuşaklara aktarılmasının ve DİSK tarihinin bilinmesinin çok önemli olduğuna inanıyoruz. Örgütlerin tarihsel hafızaları yok olursa kimlikleri de yok olur. DİSK'in mücadele ve deneyim hafızasının devamlılığını çok önemsiyoruz.

Bu nedenle DİSK'in birincil kaynaklara dayalı olarak tarihinin yazılması önerisini memnuniyetle karşıladık ve 50. kuruluş yıldönümü etkinlikleri kapsamında *DİSK Tarihi* kitabının hazırlanmasını kararlaştırdık.

DİSK Yönetim Kurulu olarak DİSK tarihinin birincil kaynaklara ve belgelere dayalı olarak nesnel biçimde yazılmasına büyük önem verdik. Elinizdeki çalışma *DİSK Tarihi* dizisinin ilk cildi olup nesnel bir editoryal çalışma ile hazırlanmıştır.

DİSK'i var edenleri saygıyla anıyor ve Türkiye işçi sınıfının ve DİSK'in mücadele tarihini yansıtan bu çalışmanın yararlı olmasını diliyoruz. Çalışmanın diğer ciltlerinin de kısa sürede yayımlanmasını umuyor ve kitabın hazırlığında emeği geçenlere içtenlikle teşekkür ediyoruz.

DİSK Yönetim Kurulu

KİTABIMIZ HAKKINDA

 AZİZ ÇELİK

onlar ki toprakta karınca,
 suda balık,
 havada kuş kadar
 çokturlar;
 korkak,
 cesur,
 câhil,
 hakîm
 ve çocukturlar
 ve kahreden
 yaratan ki onlardır,
 kitabımızda yalnız onların mâceraları vardır...

Nâzım Hikmet

DİSK'İN TARİHİNİ YAZMANIN ZORLUĞU

Yüz binlerce işçi, binlerce sendikacı, temsilci ve sendikal kadronun yarım yüzyılı aşkın bir mücadele ile yaptığı, yarattığı tarihi yazmanın, kâğıda dökmenin zorluğunu, sorumluluğunu ve yükünü anlatmak oldukça zor. Bu kitabın her bir sayfasında bu tarihi yapanların izi var. Onları saygıyla selamlayarak, özveri, cesaret ve akılları önünde eğilerek söze başlayalım.

Ülkemizde emek tarihine olan ilgi son yıllarda artsa da sendika monografilerinin sınırlılığı biliniyor. Kuşkusuz bir sendikanın tarihinin yazılabilmesinin ön koşullarından biri arşiv ve kayıtlarının düzenli tutulmuş olmasıdır. Bir diğeri ise bu konuda bir iradenin varlığıdır. Hem arşiv hem de irade konusunda tablonun iç açıcı olmadığı biliniyor. Örgütlerin

tarihlerinin yazımında bir diğer sorun ise "resmi" tarih yazımı olarak adlandırılabilir olan yaklaşımdır. Sadece başarıların, kazanımların ve zaferlerin yazıldığı; hataların, eksiklerin ve yanlışların saklandığı veya üstünün örtüldüğü bir tarih yazımı tarihe haksızlık olacak ve dahası bugüne yararı olmayacaktır.

Elinizde ilk cildini tuttuğunuz *DİSK Tarihi* bir sendikal/örgütsel tarih çalışmasıdır ancak "resmi tarih" değildir. DİSK'in tarihi yazılırken sadece başarılar, kazanımlar, zaferler değil eksikler, hatalar ve yanlışlar da ortaya konmaya çalışıldı. Bu çalışmada geçmişteki başarı hikayeleri kadar tartışmalı eylem ve kararlara da yer veriliyor. Tartışmaları nesnel olarak aktarmaya, tartışmaların üzerinden geçen zamanı dikkate alarak soğukkanlı bir değerlendirme yapmaya, tarihi olguların seçiminde keyfiliğe düşmemeye ve olguları ayıklamadan DİSK tarihini yazmaya çalıştık. Amacımız pek çoğu daha önce gün yüzüne çıkmayan belgeleri ve örgütsel kayıtları esas alarak diğer çalışmalara kaynaklık edecek bir çalışma hazırlamak oldu.

Tarih yazımında uzak geçmişi yazmanın daha kolay olduğu biliniyor. Soğumuş, tarih olmuş olguları daha detaylı yazmak mümkün. Yakın geçmişi, hala canlı ve tarafları olan bir dönemi yazmak ise oldukça zor.

Tarihi yazanların, tarihi yapanlara göre avantajı aradan geçen zamanın bilgisine, birikimine ve deneyimine sahip olmalarıdır. Bu nedenle tarihi yazanlar, tarihi sadece geçmişteki o anın bilgisi ile sınırlı değil aradan geçen zamanın bilgisine de sahip olarak bugünün gözüyle değerlendirirler. DİSK tarihini bu yaklaşımla yazmaya çalıştık.

DİSK tarihi ile ilgili çalışmaların sınırlılığı sır değil. Dahası, Türkiye'de sendikal hareket ve emek tarihi açısından ciddi bir monografi sorunu var. Sendikal örgütlerin, direniş ve eylemlerin, fabrikaların ve sendikacıların monografisi ve biyografisi son derece az. Sendikal örgütlerin kendi tarihlerine ilişkin çalışmaları oldukça sınırlı. Bunlar içinde eleştirel ve nesnel çalışmalar ise çok daha az.

Türkiye emek tarihinde sendikal biyografi ve monografi çalışmalarında Kemal Sülker'in katkılarını anmadan geçmek olmaz. Kemal Sülker'in Lastik-İş, Petrol-İş ve Gıda-İş sendikaları ile ilgili kitapları ve diğer çalışmaları ilk sendika monografileri niteliğindedir. Emek tarihi konusunda genel nitelikli çalışmaların giderek artmasına karşın özgün monografi ve biyografiler eksikliğini hissettirmektedir. Son dönemlerdeki sendikal monografi ve biyografi çalışmalarında Can Şafak, M. Hakan Koçak, Süreyya Algül, Yıldırım Koç ve Zafer Aydın'ın çalışmalarının altını çizmek lazım. Maden-İş Tarihi Çalışma Grubu'nun yıllar süren titiz bir çalışmayla hazırladığı ve Maden-İş tarihinin anlatıldığı *Derinden Gelen Kökler* adlı iki ciltlik kapsamlı kitap sendikal monografiler konusunda önemli bir çığa oluşturdu. Böylesi başka çalışmaların, bizzat tarihin yapımına katkısı olanlarca yazılması son derece kıymetli. Elinizdeki çalışma şimdiye değin yapılmış çalışmaların deneyim ve bilgilerine dayanarak hazırlandı.

KİTABIMIZIN HİKÂYESİ

Bu kitaba olan ihtiyaç DİSK'in 50. yıl etkinliklerinde gündeme geldi. Bugüne değin DİSK'in tarihine ilişkin kapsamlı kendi çalışması yoktu. Geçmiş dönemde yapılmış iki çalışma, DİSK'in kuruluşunun 4. yılı ve 30. yılı nedeniyle hazırlanan kitapçıklar DİSK'in tarihini tam anlamıyla anlatmak bakımından eksik kalmaktaydı. Kapsamlı bir DİSK tarihi çalışmasının eksikliğini gidermek amacıyla DİSK'in 50. kuruluş yıldönümü çalışmaları çerçevesinde DİSK tarihi üzerine bir kitap hazırlanması gündeme geldi. DİSK tarihini birincil kaynaklara ve belgelere dayalı olarak yansıtması hedeflenen kitabın hazırlık çalışmalarına Eylül 2016'da başlandı.

DİSK Tarihi kitabı hazırlık çalışmaları için bir danışma toplantısı yapılması kararlaştırıldı ve bu çerçevede 19 Eylül 2016 tarihinde DİSK Genel Sekreteri Arzu Çerkezoğlu imzasıyla katkıda bulunacağı düşünülen uzman ve akademisyenlere bir davet yazısı yazıldı.

Konuya ilişkin ilk toplantı 26 Eylül 2016 tarihinde DİSK genel merkezinde yapıldı. DİSK Genel Sekreteri Arzu Çerkezoğlu'nun başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya Ahmet Asena, Alpay Biber, Aziz Çelik, Can Şafak, Ercüment Tahiroğlu, Erden Akbulut, Ergün İşeri, Fahrettin Erdoğan, Fahri Aral, M. Hakan Koçak, Mete Sönmez, Süreyya Algül, Tevfik Güneş, Tonguç Çoban, Üzeyir Ataman ve Zafer Aydın ile 50. yıl çalışmalarının sekretaryasında çalışan Deniz Beyazbulut ve Meliha Kaplan katıldı. Faruk Pekin toplantıya yazılı önerilerini gönderdi. Toplantıya davetli olan Faruk Türkoğlu ve Yücel Top ise katılamadı. Toplantıda DİSK 50. yıl kitabıyla ilgili taslak plan ve öneriler ele alındı.

Toplantıda çeşitli öneriler gündeme geldi ve DİSK'in 50. yılının kuruluş-savunma-yeni-den mücadele biçiminde üç döneme (1967-1980/1980-1991/1991-2016) ayrılabilceği ve bunlar arasında denge gözeten, bütünsel ve geleceğe ışık tutan bir çalışma olması gerektiği vurgulandı. Bütün katılımcılar böyle bir kitabın hazırlanmasının yararlı olacağını vurguladı. Kitabın DİSK tarihine ilişkin bir envanter olması, gelişmelerin nesnel olarak ele alınması, olgusal nitelikli olması konusunda fikir birliği oluştu.

Toplantıda, DİSK tarihinin anlaşılabilir olması açısından kitabın dönemlere ayrılması gerektiği vurgulandı. Kitapta DİSK'in tarihinin kronolojik anlatımı yanında tematik bölümler, imzalı yazılar, dosyalar ve belgesel ekler olması gerektiği belirtildi. Kitapta görsel unsurların önemli bir yer tutması gerektiğinin altı çizildi. DİSK'in kazanımlarının, DİSK'i DİSK yapan unsurların da kitapta yer alması gerektiği belirtildi.

Toplantıya katılanların hangi konu ve başlıklarda destek verebilecekleri ele alındı. Tüm katılımcılar ilke olarak her türlü desteği verebileceklerini belirttiler. Katılımcılardan bir plan çerçevesinde katkı istenmesi kararlaştırıldı. Bu katkıların yazma, belge bulma, okuma-değerlendirme, tasarım ve teknik destek gibi geniş bir alanda olabileceği görüldü. Zaman kısıtının geniş katılımlı kolektif bir çalışmayla aşılabileceği konuşuldu.

Biçim olarak kitabın bir dizi unsurdan oluşabileceği belirtildi: DİSK'in tarihini günlük gelişmelerle anlatan bir günce, dönemin önemli gelişmelerinin ele alındığı çerçeve-kutu yazılar (örneğin üstünü aratma eylemi, direnişler), dönemsel değerlendirme yazıları (örneğin DİSK'in kuruluşuna giden yol), dosyalar (15-16 Haziran, DGM direnişi, 1 Mayıs 77 gibi), belgesel ekler, biyografiler... Ayrıca kitapta DİSK politikaları üzerine yazılar olması gerektiği vurgulandı.

Toplantıda kitapta DİSK'in mücadelesi sırasında yaşamını yitirenler için bir saygı bölümü olması gerektiği belirtildi. Katılımcılar yazım, belge-bilgi bulunması, görsel ve tasarım ve redaksiyon konularında destek vereceklerini beyan ettiler.

Bu toplantıyı takiben 26 Ekim 2016 tarihinde DİSK eski yöneticilerinin katıldığı bir toplantı yapıldı.¹ DİSK eski yöneticilerinin davet edildiği toplantıya Vahdettin Karabay, Rıdvan Budak, Süleyman Çelebi, Mehmet Karaca, Mehmet Atay, Musa Çam, Doğan Halis ve Celal Ovat katıldı. Bu toplantıda DİSK eski yöneticilerine kitap hazırlıkları ile ilgili bilgi verildi, öneri ve görüşleri alındı.

Hazırlık toplantılarında alınan kararlar doğrultusunda çalışmalara başlandı. Ancak konunun kapsamı nedeniyle, oldukça geniş belge ve görsel malzemenin toplanması, kaynakların taranması, metin yazımı, redaksiyon ve tasarım çalışmalarının uzun zaman alacağı ve Eylül 2016'da başlayan çalışmaların Şubat 2017'ye yetişmesinin imkânsız olduğu anlaşıldı. Çalışmanın araştırma, redaksiyon ve editoryal yükünü üstlenen DİSK-AR'ın diğer araştırma çalışmaları da kitabın hazırlık hızını etkiledi. Öte yandan bu tür çalışmaların pek çoğunda görüldüğü gibi hazırlık aşamasında vaat edilen desteğin bir bölümü hayatın olağan akışı içinde ne yazık ki yerine getirilemedi.

Kitabın araştırma ve kaynak derleme çalışmalarına Aziz Çelik editörlüğünde DİSK-AR çalışanları Deniz Beyazbulut ve Meliha Kaplan'dan oluşan bir hazırlık ekibiyle başlandı. Meliha Kaplan'ın ayrılmasından sonra ekibe Zeynep Kandaz dahil oldu.

Çalışmalarda önce bir envanter ve kaynak listesi çıkarılması ve bu kaynakların basılı veya elektronik olarak derlenmesi yoluna gidildi. İşe DİSK tarihi ile ilgili arşiv kaynaklarının eksiklerinin giderilmesi ile başlandı. Arşiv çalışmaları birkaç koldan yürütüldü. Önce Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (TÜSTAV) tarafından tasnif edilip kullanıma açılan ve saklanan DİSK Arşivi'nden DİSK tarihi çalışmasında kullanılacak belgelerin kopyaları alındı. TÜSTAV DİSK Arşivi'nin taranan kısımları edinildi. Bu belgeler arasında daha önce kullanılan ve bilinen belgelerin yanında çok sayıda yeni belgeye ve görsel malzemeye ulaşıldı. TÜSTAV arşivlerinden ayrıca Kemal Sülker ve Nebil Varay koleksiyonlarından da yararlanıldı. TÜSTAV'ın elektronik ortamdaki süreli yayınlar arşivi, *DİSK Tarihi*'nin önemli kaynaklarından birini oluşturdu.

¹ Toplantıya Rıdvan Budak, Vahdettin Karabay, Erol Ekici, Süleyman Çelebi, Mehmet Karaca, Fehmi Işıklar, Mehmet Atay, Musa Çam, Adnan Serdaroğlu, Tayfun Görgün, Dinçer Doğu, Celal Küçük, Ömer Çiftçi, Atilla Öngel, Sabri Kaplan, Hulusi Karlı, Doğan Halis, Çetin Uygur, Muzaffer Subaşı, Celal Ovat, Muharrem Özen, Ali Cancı, Celalettin Aykanat, İsmail Yurtseven, Nuri Serim, Ali Rıza Küçükosmanoğlu, Metin Ebetürk ve Nurettin Çavdarğil davet edildi.

Amsterdam'da faaliyet gösteren Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (USTE/IISH) arşivlerinde yer alan DİSK ile ilgili kaynaklar bu çalışmanın bir diğer önemli kaynağını oluşturdu. Aziz Çelik tarafından önceki yıllarda edinilen USTE Kemal Sülker Koleksiyonu'nda eksik kalan belgeler Zafer Aydın ve Kıvanç Eliaçık tarafından USTE'den edinilerek çalışmada kullanılması sağlandı. Çalışmaya bir diğer önemli arşiv desteği Ceyhun Güler'den geldi. Doktora tezi kapsamında USTE'de ETUC arşivleri üzerinde çalışan Güler, taradığı ETUC arşivlerinin bir örneğini DİSK'e vererek, DİSK tarihinin özellikle 1980 sonrasındaki dava sürecinde yaşanan uluslararası dayanışmaya ilişkin çok değerli bir kaynak sundu.

Tarih Vakfı arşivleri de *DİSK Tarihi* kitabı çalışmalarında kullanılan önemli kaynaklardan biri oldu. Tarih Vakfı ve Kültür Bakanlığı tarafından 1990'lı yıllarda hazırlanan *Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*'nin derlediği belge ve bilgilerden yararlandı. Bu kapsamda Çalışma Bakanlığı'nın depolarında çürümeye yüz tutmuş ve Tarih Vakfı tarafından alınarak kullanılan sendikalara ilişkin klasörlerden yararlandı. Tarih Vakfı yönetimi ve vakıf gönüllüsü Bülent Erdem'in katkılarıyla bu dosyalar Tarih Vakfı'na ait olan buldukları depodan alınarak vakıf binasına getirildi ve DİSK ile ilgili belgeler taranarak elektronik ortama aktarıldı. 1960'ların sonundan başlayarak sendika ve emek muhabirliği yapan gazeteci Şükran Soner tarafından Tarih Vakfı'na bağışlanan kişisel arşivden DİSK ve üye sendikaların çalışmaları ile ilgili olan belgeler bir diğer önemli kaynak oldu.

Arşiv derleme çalışmaları sırasında kişisel arşivlerde yer alan çok sayıda belgenin aslı veya elektronik kopyası edinildi. Bu çerçevede Aziz Çelik tarafından daha önceki yıllarda Washington'da kurulu George Meany Memorial Archive'den (GMMA) alınan ve Türk-İş ile ABD sendikaları arasında yapılan DİSK'e ilişkin yazışmalardan da yararlandı. Can Şafak, Erden Akbulut, Faruk Pekin, Yıldırım Koç ve Zafer Aydın ellerinde bulunan DİSK tarihi ile ilgili çeşitli belgeleri ve Maden-İş Tarihi Çalışma Grubu *Derinden Gelen Kökler* adıyla hazırladıkları Maden-İş tarihi kitabıyla ilgili belge ve görsellerin elektronik kopyalarını bizimle paylaştılar.

DİSK Tarihi çalışmaları sırasında yoğun bir gazete ve dergi taraması yapıldı. Elektronik ortamda erişimi olan *Cumhuriyet* ve *Milliyet*'in yanı sıra *Akşam*, *Hürriyet*, *Son Havadis*, *Tercüman* ve *Dünya* gazetelerinin DİSK tarihi ile ilgili çeşitli sayıları tarandı. *Cumhuriyet* ve *Milliyet* arşivlerinden çok sayıda kupür indirilip tasnif edildi ve kullanıma hazır hale getirildi.

Milli Kütüphane, Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve Taksim'de bulunan Atatürk Kütüphanesi'nde gazete taramalarının yanı sıra DİSK'in 1967-1968 ve 1970 yıllarında yayımlanan gazeteleri ile diğer mevcudu olmayan DİSK yayınlarına ulaşıldı ve tarandı.

Eksikleri olan *DİSK* dergilerinin 1973 yılı ile 1980 arasındaki tam koleksiyonu toplandı. DİSK Ajansları bazı eksikler dışında basılı veya elektronik ortamda toplandı. Böylece DİSK'in 1980'e kadar olan en önemli basılı malzemelerinin birinden yararlanmak mümkün oldu.

Arşiv çalışmalarının en önemli parçalarından biri DİSK defterlerinin dijitalize edilmesi oldu. DİSK'in başlangıçtan günümüze bütün Genel Kurul tutanak defterleri, DİSK Yönetim ve Yürütme Kurulu karar defterleri ile Onur Kurulu defterleri dijital olarak kopyalandı ve dizilerek kullanılabilir hale getirildi. 1970 öncesi DİSK Yönetim ve Yürütme Kurulu defterine İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından el konulmuş olması ve bu defterin yokluğu 1967-1970 dönemi için önemli bir eksiklik oldu. Bu döneme ilişkin kararların özgün metinlerine ulaşamadı ama bu eksiklik başka arşiv belgeleri ile giderilmeye çalışıldı. Ayrıca dönemin çalışma raporları da dijitalize edildi.

DİSK'in mevcut taranmış fotoğraf arşivi yanında kişisel arşivlerde yer alan fotoğraflar ile TÜSTAV, USTE ve *Cumhuriyet* gazetesi arşivlerinden DİSK tarihine ilişkin yeni fotoğraflara erişildi. Ayrıca başta Genel-İş, Birleşik Metal-İş ve Lastik-İş olmak üzere üye sendikaların elinde bulunan fotoğraf ve yayınlardan da yararlandı. TÜSTAV, USTE ve *Cumhuriyet* gazetesi fotoğraf konusunda çok önemli katkılar sundu.

Arşiv kaynaklarının derlenmesine paralel olarak araştırma çalışmaları da yürütüldü. Bu çerçevede üye sendikaların tarihçeleri ve DİSK yöneticilerinin biyografileri ile DİSK günceci hazırlandı. Ayrıca DİSK faaliyetlerinin (eğitim, araştırma, basın-yayın, hukuk, örgütlenme ve uluslararası ilişkiler) dökümü çıkarıldı.

KİTABIN PLANI VE İÇERİĞİ

Başlangıçta tek cilt olarak planlanan *DİSK Tarihi* kitabı kaynak ve malzemenin zenginliği nedeniyle zamanla genişledi. Hazırlık çalışmaları ilerledikçe kitabın birkaç ciltten oluşması kararlaştırıldı. Kitabın daha fazla gecikmemesi için ciltler halinde yayımlanmasının iyi olacağı düşünüldü. Böylece DİSK öncesi gelişmeleri de ele alacak şekilde DİSK'in kurulduğu 1967 ile 5. Genel Kurul'un toplandığı Mayıs 1975 arasındaki gelişmeler 1. ciltte ele alındı. 1975-1980 arası dönem ile dava sürecinin bir diğer ciltte, DİSK'in yeniden faaliyete başladığı dönemin de ayrı bir ciltte ele alınması planlandı. Diğer ciltler hazır oldukça peyderpey yayımlanacak.

DİSK Tarihi kitabının 1. cildinin kapsadığı dönem DİSK'in kuruluş, direniş ve varoluş yıllarıdır. Kitabın 1. cildi kendi içinde dört bölümden oluşuyor. 1. bölüm "DİSK'e Giden Yol" başlığını taşıyor ve Osmanlı'nın son dönemlerinden 1960'lara değin Türkiye işçi sınıfının mücadelesinden kesitlere yer veriyor. 2. bölüm "Kuruluş" başlığını taşıyor ve DİSK'in kuruluş sürecini (1966-1967) ele alıyor. "Varoluş ve Direniş (1967-1970)" başlığını taşıyan 3. bölüm ise DİSK'in kuruluşundan 15-16 Haziran direnişine kadar olan dönemi kapsıyor. 1. cildin 4. bölümü "12 Mart Döneminde ve Sonrasında DİSK (1971-1975)" başlığını taşıyor ve 12 Mart ve 12 Mart'tan çıkış dönemini ele alıyor. 1. ciltte ayrıca dönemin sendikal kadrolarının (genel başkan, genel başkan vekilleri, genel sekreter, yürütme kurulu üyeleri ve genel sekreter yardımcıları) biyografileri de yer almaktadır. Yönetici biyografileri bu çerçeveye sınırlı tutuldu. Ayrıca dönem boyunca DİSK'e katkıları olanların kısa biyografilerine de yer verildi.

Kitabın her cildinde DİSK tarihi tematik başlıklar halinde ele alınıyor. Örgütsel gelişmeler, DİSK politikaları, DİSK'in eylemleri ve DİSK'in faaliyetleri her bölümde yer alan tematik başlıklar olarak planlandı. Ayrıca her bölümde DİSK genel merkez faaliyetlerinin ele alındığı "DİSKografi" adlı bir bölüm ile kapsamlı ekler ve DİSK güncesi de yer alıyor. Kitap DİSK üyesi sendikaların değil DİSK'in tarihini anlatmayı hedeflediği için DİSK üyesi sendikaların pek çok faaliyeti ve eylemi bu kitabın kapsamı dışında kaldı. Üye sendikalar örgütsel çalışmalar kapsamında ele alındı. Üye sendikaların eylemlerinden sadece DİSK'in müdahil olduğu ve yönlendirdiği eylemler ile, DİSK'i etkileyen ve döneme damga vuran eylemlere yer verildi.

KİTABIN NİTELİĞİ VE KISITLARI

DİSK Tarihi belgelere ve kayıtlara dayalı bir çalışma olarak hazırlandı. Kitap için ayrı bir sözlü tarih çalışması yapılmadı. Daha önce yapılmış çeşitli sözlü tarih çalışmalarından belirli ölçülerde yararlanıldı. Sözlü tarih çalışmasına dayalı ayrı bir çalışmanın yapılması yararlı olacaktır. Kitap daha çok kurumsal tarih yazımı anlayışı (örgütsel gelişmeler, örgütsel yapı ve örgütsel eylemler esas alınarak) ile kaleme alınmıştır. DİSK tarihinin mikro tarih çalışması ile tekil eylemler ve deneyimler üzerinden *aşağıdan tarih anlayışı* ile ayrıca yazılabileceğinin farkındayız ve bunun yararlı olacağını düşünüyoruz. Ancak bu çalışma birincil kaynaklara dayalı kurumsal/örgütsel bir anlatıyı tercih etmektedir. Bu haliyle farklı perspektiflerle yazılacak çalışmalara da katkı sağlayacağını umuyoruz.

Bu kitapta DİSK tarihindeki gelişmelere, mücadelelere, başarılarla ve tartışmalı konulara ayırım gözetmeksizin yer vermeye çalışıldı. DİSK'in uzun ve zorlu mücadelesi yanında bu sürecin tartışmaları, yaşanan olumsuzluklar da kitapta nesnel ve olgusal biçimde yansıtılmaya çalışıldı. Kitapta DİSK tarihinin görkemli sayfalarına olduğu kadar, eksiklerine ve sorunlarına da yer verilerek, tartışmalar ve olgular tümüyle belgelere dayalı olarak aktarılmaktadır. Bu noktada DİSK Yönetim Kurulu'nun kitabın editoryal sürecine herhangi bir müdahalesi olmadığını ve kitabın bütünüyle editoryal bağımsızlık içinde hazırlandığını vurgulamak gerekiyor.

Kitap editoryal ve kolektif bir çalışmanın ürünüdür. Yüz binlerce üyenin, binlerce yönetici ve temsilcinin yarattığı DİSK tarihi, devasa bir olaylar ve gelişmeler yığını demektir. Bu tarihin yazımı ancak kolektif ve gönüllü bir çaba ile mümkün olurdu. *DİSK Tarihi* kitabının yazımında ve hazırlanmasında çok sayıda akademisyenin, araştırmacının, uzmanın ve sendikacının büyük katkıları oldu. Kitaba çeşitli bölümlerini yazarak katkı verenler ile titiz bir redaksiyon, okuma ve öneri ile katkıda bulunanlara, sıkıştığımızda imdadımıza yetişenlere, belge ve bilgi bulanlara, hatalı bilgileri düzelterlere, eksik bilgilerimizi tamamlayanlara teşekkür borçluyuz.

DİSK Tarihi kitabının 1. cildi için Süreyya Algül, Can Şafak, Zafer Aydın, M. Hakan Koçak, Aziz Çelik, Ergün İşeri, Melih Biçer ve Ece Göktürk çeşitli bölümleri ve konuları kaleme

aldılar. Can Şafak ve Ergün İşeri titiz ve ince işçilikle, birinci cildin danışmanlığını üstlenerek büyük bir editoryal katkı yaptı. Selim Mahmutoğlu o günlerin tanığı olarak çalışmayı farklı bir gözle okudu, bitmez tükenmez sorularımızı yanıtladı. Faruk Pekin, Erden Akbulut, Mehmet Atay, Nejat Firuz ve Mete Sönmez önerileriyle kitabın oluşmasına destek verdiler. Kitabın araştırma ve redaksiyon çalışmalarını yoğun ve titiz bir çalışmayla, büyük bir özveriyle DİSK-AR uzmanları Deniz Beyazbulut, Zeynep Kandaz ve Meliha Kaplan yürüttü. Tasarımını büyük bir özenle DİSK Basın-Yayın Dairesi uzmanı Can Kaya gerçekleştirdi. Kitaba DİSK uzmanları Kıvanç Eliaçık, Tevfik Güneş, Necdet Okcan ve Umar Karatepe DİSK'in merkezi çalışmaları ile ilgili bölümleri yazarak destek oldular. Diğer ciltlerde yazar sayısı ve desteği daha da artacak.

TÜSTAV DİSK Arşivi kaynaklarına erişmemizde ve bu kaynakların taranmasında büyük emekleri olan ve şimdi aramızda olmayan Feridun Gürköz ile Bülent Coşkungür'ün anıları önünde saygı ve sevgiyle eğiliyoruz.

Son olarak DİSK Yönetim Kurulu'na başlangıçtan bu yana verdikleri destek ve güven için içten teşekkür ediyoruz. Bu çalışmaya inandılar, destek oldular ve çalışmanın editoryal bağımsızlığına büyük titizlik gösterdiler.

Kolektif bir çabanın ürünü olan bu çalışmanın kaçınılmaz eksikleri ve hatalarının olacağına farkındayız. Bunca kapsamlı bir mücadele tarihini eksiksiz ve hatasız anlatmak pek mümkün değil. Eksikleri en aza indirmeye çalıştığımızı söylemek isteriz. Kitapta eksik ve hata olmaması için azami titizliği gösterdik. Bazen küçük bir ayrıntının, bir fotoğraf altının peşinde günlerce uğraştık. Çelişkili ve karmaşık bilgileri ayıklamaya çalıştık. Çift kontroller yaptık. Kitabın bu ilk cildinde yer alabilecek muhtemel eksikleri ve hataları diğer ciltlerde gidermeyi umuyoruz. Kuşkusuz kitaptaki muhtemel editoryal eksiklerden ve hatalardan yazarlar, katkı sunanlar ve DİSK değil editör sorumludur.

Bu tarihi yapanların anısı önünde saygıyla, sevgiyle eğiliyoruz. Umarız yaptıklarını bir nebze yazabilmiş ve aktarabilmişizdir.

Aziz Çelik

Editör

DİSK Tarihi hazırlık çalışmaları ekibi adına

Beşiktaş, Ocak 2020